

श्रुतिलिगाभ्यां धर्मप्रजोत्पादने सहाधिकारात् जायमानो वै ब्राह्मणस्त्रिभिर्ऋणवा जायते ब्रह्मचर्येण ऋषिभ्यो यज्ञेन देवेभ्यः प्रजया पितृभ्य इति च श्रुतानामृणानामपाकरणंदारसंयोगं विना भवतीति दधिप्राशनशब्दे
नलक्षितलक्षणया आवृण्यं पाशं तेन स्वधर्मनिष्ठः प्रजावान् एतत्तीर्थं सेवितुमर्हतीति पूर्वपादार्थः अच्युतस्थले च्युतियोग्यस्थूलशरीरापेक्षया अच्युतं स्थलं लिङ्गशरीरं तत्र उषित्वा सूत्रात्मानं उपास्येत्यर्थः भूतानि
वियदादीनि लीयंते स्मिन्नितिकारणं ब्रह्मभूतलयः भूतिलय इति पाठे भूतिरैश्वर्यतस्यापि चलयो स्मिन्निति शुद्धं ब्रह्म तयोरन्यतरत्र स्नात्वा मलं त्यक्त्वा यथैषीकातूलमग्नौ प्रोतं प्रदूयेतैव हास्य सर्वे पाप्मानः प्रदूयंत इति
ज्ञानफलश्रवणात् तद्वदिति तच्छब्देन पूर्वार्थोक्ते कर्मोपास्ती उच्येते ताभ्यां युक्तं यथा स्यात् तथा भूतलये स्नानं तेन दैनं दिनसुषुमे निवृत्तिः तत्रापि प्रत्यहं ब्रह्म प्राप्तिः श्रूयते यत्रैतत्पुरुषः स्वपितिनामसता सोम्यतदा संप
नो भवतीति सता ब्रह्मणा तथा च कर्मोपास्तिपूर्वकं यो ब्रह्म जानाति सो ब्रह्म त्वमुमर्हतीति तस्य पिशाचादिबाधानास्तीत्यर्थः ॥१॥ त्वं तु अब्रह्म वित् एकरात्रमेवात्र वस्तुं योग्या यदि द्वितीयां वस्तुमिच्छसि तर्हि ते तव एतत्

एकरात्रमुषित्वे ह द्वितीयं यदिवत्स्यसि ॥ एतद्वै ते दिवा वृत्तं रात्रौ वृत्तमितो न्यथा ॥ १० ॥ अद्य चात्र निवत्स्यामः क्षपां भरतसत्तम ॥ द्वारमेतत्तु कौंतेय कुरुक्षेत्रस्य
भारत ॥ ११ ॥ अत्रैव नाहुषो राजाराज नूक्रतुभिरिष्टवान् ॥ ययातिर्वहुरत्नौघैर्यत्रेद्रोमुदमभ्यगात् ॥ १२ ॥ एतत्पुक्षावतरणं यमुनातीर्थमुत्तमं ॥ एतद्वै नाकपृष्ठ
स्य द्वारमाहुर्मनीषिणः ॥ १३ ॥ अत्र सारस्वतैर्यज्ञैरीजानाः परमर्षयः ॥ यूपोलूखलिकास्तातगच्छंत्यवभृथपुवं ॥ १४ ॥ अत्र वै भरतो राजाराज नूक्रतुभिरिष्टवा
न् ॥ हयमेधेन यज्ञेन मेध्यमश्वमवास्तृजत् ॥ १५ ॥ असकृत् कृष्णसारंगंधर्मेणाप्यच मेदिनीं ॥ अत्रैव पुरुषव्याघ्रमरुतः सत्रमुत्तमं ॥ १६ ॥ प्रापचैवर्षिमुख्येन
संवर्तेनाभिपालितः ॥ अत्रोपस्पृश्य राजेन्द्र सर्वल्लोकान् प्रपश्यति ॥ पूयते दुष्कृता चैव अत्रापि समुपस्पृश ॥ १७ ॥ वैशंपायन उवाच तत्र स भ्रातृकः स्नात्वा
स्तूयमानो महर्षिभिः ॥ लोमशं पांडवश्रेष्ठ इदं वचनमब्रवीत् ॥ १८ ॥ सर्वल्लोकान् प्रपश्यामि तपसा सत्यविक्रम ॥ इह स्थः पांडवश्रेष्ठं प्रपश्यामि श्वेतवाहनं ॥ १९ ॥
लोमश उवाच एवमेतन्महाबाहो पश्यंति परमर्षयः ॥ सरस्वतीमिमां पुण्यां पुण्यैकशरणावृतां ॥ २० ॥

दीयं वृत्तं भविष्यति मद्रूपिशाची भूत्वा त्रस्नानं नलप्स्यसे एतदिति स्ववृत्तस्याभिनीय प्रदर्शनं द्वितीयदिनवासस्यैवैतत्फलं द्वितीयरात्रिवासे तु इतो न्यथा अहल्यादिवन्मोहप्राप्त्या शिलाभावो भविष्यति तेन तीर्थदर्श
नमपि नलप्स्यसे इति ॥ १० ॥ अतोत्र क्षपां रात्रिमेव एकां वत्स्यामः प्रातरेव प्रस्थास्याम इति भावः द्वारमित्यर्थं तु उक्तार्थमस्ति ॥ ११ ॥ अत्रैव कुरुक्षेत्रद्वारे ॥ १२ ॥ १३ ॥ सारस्वतैर्ब्राह्मणैः ऋत्विग्भिर् यज्ञैरीजा
नाः यूपोलूखलिकाः यूपान् उलूखलानि च यज्ञसाधनान्याददते यूपोलूखलिकाः पशुभिः पुरोडाशैश्च इष्टवन्त इत्यर्थः ॥ १४ ॥ १५ ॥ कृष्णसारंगं कृष्णहरिणसदृशं एकदेशे कृष्णवर्णं श्यामकर्णमित्यर्थः ॥ १६ ॥
॥ १७ ॥ १८ ॥ इह स्थः यमुनांतर्गतपुक्षावतरणस्थः ॥ १९ ॥ तीर्थान्तरमाह सरस्वतीमिति ॥ २० ॥